

No.: 85731

GEHEIM - PERSOONLIJK.

Ten vervolge van mijn geheim-persoonlijk schrijven van 20 Mei j.l., no. 85731, heb ik de eer Uwe Excellentie het navolgende te berichten.

Op Maandag 29 Mei j.l. is het Russische bergingsvaartuig "Kommuna", waarover mijn aangehaald schrijven van 20 Mei j.l. handelde, gesleept door twee Russische sleepboten genaamd Apollo en Ilia Murometz op de rede van Vlissingen aangekomen en ten anker gegaan. De volgende morgen werd de sleep afgemeerd in de buitenhaven van Vlissingen, waarna de sleepboot Apollo met bestemming Antwerpen is vertrokken. Op 1 Juni j.l. is, in verband met het toen ingaan van de door de Mij. "de Schelde" afgesloten verzekering, de "Kommuna" op de werf gebracht en aldaar afgemeerd. Door de kapitein van de sleepboot Ilia Murometz, die zich voor deze maatregel beriep op orders van hoger hand, werd een gedeelte van zijn bemanning overgeplaatst op de "Kommuna", waardoor de equipage van dit schip 66 koppen sterk werd. Nadat nog proviand aan de "Kommuna" was overgegeven is de Ilia Murometz naar zee vertrokken met bestemming Warnemünde.

Vanwege de werf is aan boord van de "Kommuna" bij de scheepskapitein geïnformeerd naar de bedoeling van de grote bemanning en hoe lang deze equipage aan boord zou blijven, zulks met het oog op de reeds in mijn brief van 20 Mei j.l. vermelde omstandigheid, dat het uitgesloten is, dat gedurende de reparatie ook maar iemand van de bemanning aan boord kan blijven. Op de desbetreffende vragen heeft de scheepskapitein, die zeer gebrekkig Engels en Duits sprak, geen bevredigend antwoord kunnen geven. Waarschijnlijk moest men wachten op een Russisch schip, dat Vlissingen zou passeren. Hoe lang dit wachten zou kunnen duren, bleek men niet te weten; het zou wel een week kunnen duren, maar ook wel een half jaar. Hierbij kan worden aangetekend, dat op de van Antwerpen terugverwachte sleepboot Apollo niet zal kunnen worden gerekend voor het medenemen van de bemanning, aangezien het wel als uitgesloten voorkomt, dat deze sleepboot behalve haar eigen bemanning nog 66 man zal kunnen bergen.

Een ingenieur van "de Schelde", die enige malen aan boord is geweest, heeft medegedeeld, dat hij uit de houding en het optreden van de bemanning aan boord sterk de indruk heeft gekregen, dat de mannen tot marine-personeel behoren.

AAN:
Zijne Excellentie
de Heer Minister van Binnenlandse Zaken,
te

Aan

's-GRAVENHAGE.

Aan de reeds in mijn brief van 20 Mei j.l. vermelde omstandigheid, dat op de werf marine-opdrachten worden uitgevoerd met het oog waarop preventieve beveiligingsmaatregelen werden getroffen, kan nog worden toegevoegd, dat op dezelfde werf in de onmiddellijke nabijheid van de plaats, waar de "Kommuna" ligplaats heeft gekregen met Amerikaanse licenties de bouw plaats vindt van turbines van bijzonder strategisch belang met het oog waarop dan ook van Amerikaanse zijde bepaalde veiligheidsmaatregelen uitdrukkelijk zijn gestipuleerd en deze omstandigheid zal niet tot Vlissingen beperkt blijven, maar ook bij "Werkspoor" te Amsterdam, waar de bouw van de machines voor de "Kommuna" zal plaats vinden, wordt aan de bouw van deze bijzondere turbines gewerkt.

Aldus is de situatie ontstaan, dat in de onmiddellijke nabijheid van een object van bijzondere strategische waarde ten aanzien waarvan speciale veiligheidsmaatregelen zijn getroffen en ter zake waarvan voor de Nederlandse Marine bepaald omschreven verplichtingen tegenover de Amerikaanse Marine-autoriteiten bestaan, voorlopig voor onbepaalde tijd een Russisch schip is komen te liggen bemand met 66 koppen, vermoedelijk marine-personeel en dat verder gedurende de uitvoering van de reparatie zowel te Vlissingen als te Amsterdam een aantal Russische technici zal moeten worden geduld.

Inmiddels heeft op 1 Juni j.l. een uitvoerige bespreking van de onderwerpelijke aangelegenheid plaats gevonden op het parket van de Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te 's-Gravenhage, aan welke bespreking onder leiding van de Procureur-Generaal Mr. Versteeg hebben deelgenomen vertegenwoordigers van de Departementen van Justitie Buitenlandse Zaken en Marine, de Commissaris van Politie te Vlissingen en twee ambtenaren van de B.V.D.

Op deze vergadering is gebleken, dat de reparatie van het Russische schip op een Nederlandse werf door overheidsorganen (B.E.B. en Buitenlandse Zaken) sterk is bevorderd. De reparatie-overeenkomst is echter door de Mij. "de Schelde" zelf afgesloten. Blijkens dezerzijds verkregen informatie is door de directie wel tevoren overleg gepleegd met de Marine, doch alleen met het hoofd van de afdeling scheepsbouw, welk hoofd geen bezwaren aanwezig heeft geacht, maar vermoedelijk ter zake geen beslissingsbevoegdheid heeft gehad. Eenstemmig was de vergadering overtuigd van de noodzakelijkheid, dat in de toekomst bij het aangaan van dergelijke overeenkomsten van tevoren wordt nagegaan of de veiligheid van de staat niet in gevaar wordt gebracht. De Commissie van Coördinatie van Veiligheids- en Inlichtingendiensten werd het aangewezen orgaan geacht om omtrent dit vraagstuk beschouwingen aan de Regering te doen toekomen.

Omtrent

3.-

Omtrent de feitelijke situatie te Vlissingen bestond tijdens deze vergadering nog geen duidelijk beeld. De verwachting bestond, dat alle thans aanwezige Russen binnenkort zouden vertrekken en dat uit Moskou een technische commissie zou overkomen voor het op de reparatie uit te oefenen toezicht. Besloten werd in beginsel voor niet meer dan 4 technici visa te verlenen.

Een uitvoerige bespreking van de momenteel vereiste beveiliging van de Marine-orders had tot resultaat, dat afgesproken werd, dat de Marid in samenwerking met de B.V.D. zal trachten met de directie van "de Schelde" overeenstemming te bereiken over een verbeterde beveiliging, terwijl verder besloten werd, dat in beginsel geen visa zullen worden verleend, alvorens van genoemde instanties bericht is ontvangen, dat de beveiligingsproblemen zijn geregeld.

Te vermelden valt nog, dat gebleken is, dat de reparatiewerkzaamheden aan het schip behalve in Vlissingen op twee andere plaatsen in het land zullen worden uitgevoerd. Als gevolg hiervan zal niet met de aanwijzing van één enkele verblijfplaats bij de visumverlening kunnen worden volstaan, maar zullen ook andere bijzondere maatregelen van toezicht voor toepassing in aanmerking komen om het toezicht op de toe te laten personen te doen uitstrekken tot alle plaatsen waar hun verblijf in verband met het werk wordt vereist en mitsdien niet zal kunnen worden geweigerd.

Als politionele maatregel is een Marechaussee-post bij de valreep van het schip geplaatst om te verhinderen, dat een lid der bemanning het schip verlaat of onbevoegden zich aan boord begeven.

In samenwerking met de plaatselijke politie zal de douane een onderzoek instellen omtrent de aanwezigheid van vuurwapens aan boord.

Voor het bezoek aan de werf en het hoofdkantoor van de maatschappij zijn thans bezoekersbriefjes ingesteld. Ook bij het verlaten van de werf of het hoofdkantoor wrdt controle uitgeoefend.

Ik stel mij voor Uwe Excellentie omtrent de verdere ontwikkeling van deze aangelegenheid, voorzover mijn dienst daarbij betrokken is, op de hoogte te houden. In verband met Uw ten aanzien van mijn meergenoemd schrijven van 20 Mei j.l. gedaan verzoek heb ik een afschrift van deze brief rechtstreeks ter kennisneming aangeboden aan de Minister-President en Uw ambtgenoten van Justitie, Buitenlandse Zaken, Marine en Economische Zaken.

Het Hoofd van de Dienst,

Mr. L. Binthoven

VOETNOOT:

Inmiddels is bericht ontvangen, dat een van Antwerpen komend

Russisch schip, genaamd Sebastopol, gisteren Zondag 4 Juni j.l. de gehele bemanning van de "Kommuna" te Vlissingen heeft opgehaald, waartoe de kapitein van de Sebastopol heeft beweerd opdracht te hebben ontvangen van de Russische Ambassade in België. De bemanning bleek aanvankelijk niet bereid om aan de opdracht van de gezagvoerder te voldoen, maar na enige onderhandelingen is de inscheping op de Sebastopol gevolgd, zonder dat zich daarbij incidenten hebben voorgedaan. Als bijzonderheid kan nog worden vermeld, dat een vanwege de werf aan boord ingesteld technisch onderzoek heeft uitgewezen, dat de machines van de "Kommuna" in prima staat verkeren, waardoor de toch al opvallend hoge som, waarvoor de reparatie werd gecontracteerd, nog meer bevreemdend is geworden. Vuurwapens zijn niet aan boord aangetroffen.